

Kohtute seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (kohtumenetluse kiirendamine)

§ 1. Kohtute seaduse muutmine

Kohtute seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 7 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtuasutused on maakohus, halduskohus, ringkonnakohus, Riigikohus ja Kohtuhaldusteenistus.“;

2) paragrahvi 9 lõige 2¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2¹) Maakohtul on üks või mitu kohtumaja:

1) Harju Maakohtu kohtumaja asub Tallinnas;

2) Viru Maakohtu kohtumajad asuvad Jõhvis, Rakveres ja Narvas;

3) Pärnu Maakohtu kohtumajad asuvad Haapsalus, Kuressaares, Kärdlas, Paides, Pärnus ja Raplas;

4) Tartu Maakohtu kohtumajad asuvad Jõgeval, Tartus, Valgas, Viljandis ja Võrus.“;

3) paragrahvi 9 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtumajad asuvad maakohtu tööpiirkonnas. Kohtumajade täpsed asukohad kehtestab kohtute nõukogu. Iga kohtumaja asukoht on ka maakohtu asukohaks.“;

4) paragrahvi 9 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvi 9¹ pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 9¹. Maakohtu süüteovaldkond ja tsiviilvaldkond“;

6) paragrahvi 9¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtus on süüteovaldkond ja tsiviilvaldkond. Kohtunike arvulise jaotuse valdkondade vahel otsustab kohtu eestseisus.“;

7) paragrahvi 9¹ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Süüteovaldkonnas on süüteosjade osakond. Tsiviilvaldkonnas on tsiviilasjade osakond. Osakonda kuulub vähemalt kuus kohtunikku. Kohtunike arvulise jaotuse osakondade vahel otsustab kohtu eestseisus.“;

8) paragrahvi 9¹ lõiked 2–4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtunike spetsialiseerumise tagamiseks võib kohtu eestseisus otsustada, et kohtus on mitu tsiviil- või süüteosjade osakonda. Sellisel juhul nimetatakse osakond spetsialiseerumissuuna järgi.“

(3) Iga kohtunik kuulub ühte osakonda. Kohtu eestseisus otsustab, millisesse osakonda kohtunik kuulub.

(4) Kohtuniku üleviimise ühest valdkonnast teise otsustab kohtu eestseisus kohtuniku avalduse alusel.“;

9) paragrahvi 10 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „vastutav minister“ tekstiosaga „kohtute nõukogu ettepanekul“;

10) paragrahvi 11 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Maakohtutes on kuni 164 kohtuniku ametikohta.“;

11) paragrahvi 11 tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Maakohtu kohtunike arvulise jagunemise maakohtute ja kohtumajade vahel otsustab kohtute nõukogu, arvestades korrakohase õigusemõistmise vajadust ja tagades isikutele õigusemõistmise kättesaadavuse ning kuulunud ära maa- ja ringkonnakohtute esimeeste arvamuse.“;

12) paragrahvi 12 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtu esimees nimetatakse esimese ja teise astme kohtunike seast seitsmeks aastaks. Kohtu esimehe nimetab kohtute nõukogu, kuulunud ära selle kohtu üldkogu arvamuse, mille esimeheks kohtunik nimetatakse. Kohtu esimehe konkursi korraldamiseks moodustab kohtute nõukogu konkursikomisjoni. Kohtu esimehele esitavad täpsemad nõuded ja konkursi korraldamise korra kehtestab kohtute nõukogu.“;

13) paragrahvi 12 lõige 1¹ tunnistatakse kehtetuks;

14) paragrahvi 12 lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „oma pädevuse piires“;

15) paragrahvi 12 lõiget 3 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) korraldab kohtuasutuse haldamist koostöös Kohtuhaldusteenistusega ulatuses, mis ei ole Kohtuhaldusteenistuse pädevuses;“;

16) paragrahvi 12 lõike 3 punkt 2 tunnistatakse kehtetuks;

17) paragrahvi 12 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kohtu esimehe võib kohtute nõukogu enne tähtaja lõppemist vabastada:“;

18) paragrahvi 12 lõiget 4 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) kohtute nõukoguga koostöö mittelaabumise tõttu.“;

19) paragrahvi 12 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 nimetatud juhul kuulab kohtute nõukogu ära kohtu üldkogu arvamuse ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda maakohus kuulub.“;

20) paragrahvi 12 lõige 12 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(12) Kui maakohtu esimehe ametiaeg lõpeb tähtaja saabumise tõttu, võib kohtunik pöörduda tagasi kohtusse, kus ta oli teenistuses enne maakohtu esimeheks nimetamist, või jätkata kohtunikuna teenistust maakohtus, mille esimees ta oli. Sellekohase avalduse esitab kohtu esimees kirjalikult kohtute nõukogule vähemalt kolm kuud enne ametiaja lõppemist.“;

21) paragrahvi 12 lõige 13 tunnistatakse kehtetuks;

22) paragrahv 14 tunnistatakse kehtetuks;

23) paragrahvi 15 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kinnistusosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid, kinnistussekretärid ja muud kohtuteenistujad. Kohtu esimees määrab kohtunikuabide seast kinnistusosakonna juhataja.“;

24) paragrahvi 16 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Registriosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid, registrisekretärid ja muud kohtuteenistujad. Kohtu esimees määrab kohtunikuabide seast registriosakonna juhataja.“;

25) paragrahvi 16¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Maksekäsuosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid ja muud kohtuteenistujad. Kohtu esimees määrab kohtunikuabide seast maksekäsuosakonna juhataja.“;

26) paragrahvi 16² lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Eestkoste järelevalve osakonna kodukorra kinnitab Pärnu Maakohtu eestseisus, kuulanud ära maakohtute esimeeste arvamuse.“;

27) paragrahvi 18 lõige 2¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2¹) Halduskohtul on üks või mitu kohtumaja:

- 1) Tallinna Halduskohtu kohtumaja asub Tallinnas;
- 2) Tartu Halduskohtu kohtumajad asuvad Jõhvis ja Tartus.“;

28) paragrahvi 18 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtumajad asuvad halduskohtu tööpiirkonnas, mille määrab valdkonna eest vastutav minister kohtute nõukogu ettepanekul. Kohtumajade täpsed asukohad otsustab kohtute nõukogu. Iga kohtumaja asukoht on ka halduskohtu asukoht.“;

29) paragrahvi 18 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

30) paragrahvi 19 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Halduskohtutes on kuni 26 kohtuniku ametikohta.“;

31) paragrahvi 19 tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Halduskohtu kohtunike arvulise jagunemise halduskohtute ja kohtumajade vahel otsustab kohtute nõukogu, arvestades korrakohase õigusemõistmise vajadust ja tagades isikutele õigusemõistmise kättesaadavuse ning kuulanud ära halduskohtute esimeeste ja ringkonnakohtute esimeeste arvamuse.“;

32) paragrahvi 20 pealkirja täiendatakse pärast tekstiosa „Halduskohtu esimees“ tekstiosaga „ja aseesimees“;

33) paragrahvi 20 täiendatakse lõigetega 1¹–1⁴ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kohtu esimees määrab halduskohtu kohtunike seast neljaks aastaks aseesimehe.

(1²) Aseesimees täidab kohtu esimehe antud ja kohtu kodukorras ettenähtud ülesandeid.

(1³) Halduskohtu esimees võib vähendada aseesimehe töökoormust õigusemõistmisel aseesimehe ülesannete täitmiseks vajalikus määras.

(1⁴) Halduskohtu esimees võib aseesimehe enne tähtaja lõppemist aseesimehe ülesannetest vabastada:

1) tema enda soovil;

2) halduskohtu esimehega koostöö mittelaabumise tõttu.“;

34) paragrahvi 22 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Tallinna Ringkonnakohus asub Tallinnas ja Tartu Ringkonnakohus Tartus. Kohtumajade täpsed asukohad otsustab kohtute nõukogu.“;

35) paragrahvi 22 lõige 7 tunnistatakse kehtetuks;

36) paragrahvi 23 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Ringkonnakohtutes on kuni 46 kohtuniku ametikohta.“;

37) paragrahvi 23 tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Kohtunike arvulise jagunemise ringkonnakohtute vahel otsustab kohtute nõukogu, kuulanud ära ringkonnakohtute esimeeste arvamuse.“;

38) paragrahvi 24 lõike 4 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtu esimehe võib kohtute nõukogu teenistusest enne tähtaja lõppemist vabastada.“;

39) paragrahvi 24 lõiget 4 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) kohtute nõukoguga koostöö mittelaabumise tõttu.“;

40) paragrahvi 24 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 nimetatud juhul kuulab kohtute nõukogu ära kohtu üldkogu arvamuse.“;

41) paragrahvi 24¹ lõiked 2 ja 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtunike arvulise jaotuse kolleegiumide vahel otsustab ringkonnakohtu eestseisus.

(3) Kohtuniku üleviimise ühest kolleegiumist teise otsustab ringkonnakohtu eestseisus kohtuniku avalduse alusel.“;

42) paragrahvi 24² lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Ringkonnakohtu esimees nimetab kolleegiumi kuuluvate kohtunike seast neljaks aastaks kolleegiumi esimehe, kuulanud ära selle kolleegiumi kohtunike arvamuse.“;

43) paragrahvi 24² lõiget 2 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) korraldab tagasiside andmise oma tööpiirkonna esimese astme kohtu kohtuniku tööle.“;

44) paragrahvi 24² täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Ringkonnakohtu esimees võib kolleegiumi esimehe enne tähtaja lõppemist kolleegiumi esimehe ülesannetest vabastada:

1) tema enda soovil;

2) ringkonnakohtu esimehega koostöö mittelaabumise tõttu.“;

45) paragrahvi 28 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(6) Kolleegiumi esimees korraldab tagasiside andmise teise astme kohtuniku tööle.“;

46) paragrahvi 34 lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtute infosüsteem on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mille eesmärk on tagada korrakohane õigusemõistmine, kohtute töö korraldamine, statistika kogumine ja analüüside tegemine, kohtulahendite kogumine, süstematiseerimine ning kohtutele ja pädevale asutusele kättesaadavaks tegemine.

(2) Kohtute infosüsteemi kaasvastutavad töötajad on kohtud ning infosüsteemi pidamist ja arendamist korraldab Kohtuhaldusteenistus.“;

47) paragrahvi 34 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kohtute infosüsteemis töödeldakse isiku üldandmeid ning menetlusedokumentides sisalduvaid muid isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid.“;

48) paragrahvi 34 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtute infosüsteemi põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister kooskõlastatult kohtute nõukoguga määrusega, milles sätestatakse:

1) kaasvastutavate töötajate ja volitatud töötaja ülesanded;

2) täpne andmekoosseis;

- 3) andmeandjad ja nendelt saadavad andmed;
- 4) andmetele juurdepääsu ja andmete väljastamise kord;
- 5) andmete säilitamise täpsed tähtajad;
- 6) muud korralduslikud küsimused.“;

49) paragrahvi 34 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Kohtute infosüsteemis töödeldavaid isikuandmeid säilitatakse kõige kauem 50 aastat viimase kohtulahendi jõustumise päevast.“;

50) paragrahvi 34 lõiget 5 täiendatakse pärast tekstiosa „käesoleva seaduse“ tekstiosaga „, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta“;

51) paragrahvi 36 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) kinnitab kohtu koolituskava;“;

52) paragrahvi 36 teksti täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) valib kohtu eestseisuse valitava liikme;“;

53) paragrahvi 36 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) annab kohtute nõukogule arvamuse kohtu esimehe ametisse nimetamise ja seaduses sätestatud juhul ka ametist vabastamise kohta;“;

54) paragrahvi 36 punktist 4 jäetakse välja tekstiosa „või kohtu kodukorrast“;

55) seadust täiendatakse §-dega 36¹ ja 36² järgmises sõnastuses:

„§ 36¹. Kohtu eestseisus

(1) Maakohtu eestseisusesse kuuluvad kohtu esimees ja käesoleva seaduse § 12² lõikes 1 nimetatud osakondade juhatajad ning kohtu üldkogu poolt neljaks aastaks valitud liikmed. Kohtu üldkogu valitud liikmete arv vastab osakonnajuhatajate arvule.

(2) Halduskohtu eestseisusesse kuuluvad kohtu esimees, kohtu aseesimees ja kohtu üldkogu poolt neljaks aastaks valitud liige.

(3) Ringkonnakohtu eestseisusesse kuuluvad kohtu esimees, kolleegiumide esimehed ning kohtu üldkogu poolt neljaks aastaks valitud kolm liiget.

(4) Kohtu eestseisuse kutsub kokku ning selle töö korralduse ja teenindamise tagab kohtu esimees.

§ 36². Kohtu eestseisuse pädevus

(1) Kohtu eestseisus:

- 1) kinnitab kohtunike tööjaotusplaani, kuulunud ära kohtu üldkogu arvamuse;
- 2) kehtestab kohtu kodukorra;

- 3) otsustab menetlusgruppide moodustamise;
- 4) täidab muid seaduses ette nähtud ülesandeid.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud menetlusgrupp koosneb vähemalt kolmest kohtunikust ja moodustatakse teatud liiki kohtuasjade läbivaatamiseks. Kohtunik võib samaaegselt kuuluda mitmesse menetlusgruppi.“;

56) paragrahvi 37 lõiget 1¹ täiendatakse pärast tekstiosa „vajalikus määras“ tekstiosaga „ning kohtunike töökoormust kohtuhalduse ülesannete täitmise või kohtunike omavalitsusorganite või Vabariigi Valimiskomisjoni töös osalemise korral“;

57) paragrahvi 37 lõiget 1² täiendatakse pärast tekstiosa „kuuel kuul“ tekstiosaga „mitte rohkem kui“;

58) paragrahvi 37 lõike 2 punktist 4¹ jäetakse välja tekstiosa „kohtu esimehele, kolleegiumi esimehele ja osakonnajuhatajale“;

59) paragrahvi 37 lõiked 4 ja 4¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Tööjaotusplaan kinnitatakse üheks kalendriaastaks. Kohtu eestseisus võib tööaasta kestel tööjaotusplaani muuta üksnes mõjuval põhjusel.

(4¹) Tööjaotusplaani näha ette tsiviilkohtunike spetsialiseerumine perekonnaõiguse ja eestkoste asjadele, maksejõuetuse- ja äriõiguse asjadele, tööõiguse asjadele, süüteokohtunike spetsialiseerumine alaealistega seotud süüteasjadele, lähisuhtevägivalla asjadele ja majandusvaldkonna süütegude asjadele ning halduskohtunike spetsialiseerumine planeerimise- ja ehitusõiguse asjadele, keskkonnaõiguse asjadele ja maksuõiguse asjadele. Kohtute nõukogu kehtestab kohtu tööjaotusplaani koostamise alused, sealhulgas kohtunike ja kohtuteenistujate spetsialiseerumise põhimõtted koos kohustusliku koolituse mahu nõuetega. Kohtu tööjaotusplaani, kohtunike koolitusstrateegia ja -programmi ning kohtu koolituskava koostamisel lähtutakse seadusega ettenähtud spetsialiseerumissuundadest ning kohtute nõukogu kehtestatud alustest.“;

60) paragrahvi 37¹ lõiget 1 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:

„3) mõjuva põhjusega, arvestades õigusemõistmise korrakohase toimimise vajadust.“;

61) paragrahvi 37¹ lõike 2 tunnistatakse kehtetuks;

62) paragrahvi 38 lõike 3 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) valib kohtute nõukogu kohtunikest liikmed ja asendusliikmed kooskõlas käesoleva seaduse § 40¹ lõigetega 1–5;“;

63) paragrahvi 38 lõike 3 punktist 7 jäetakse välja tekstiosa „ja asendusliikmed“;

64) paragrahv 38³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 38³. Kohtute nõukogu ülesannete üleandmine Riigikohtu esimehele

Kui kohtute nõukogu ei saa erakorralise või sõjaseisukorra ajal kokku tulla, võib edasilükkamatute vajaduste korral täita kohtute nõukogu ülesandeid Riigikohtu esimees.“;

65) paragrahv 38⁵ tunnistatakse kehtetuks;

66) paragrahvi 38⁷ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kui kohtu esimehe ametiaeg lõpeb erakorralise või sõjaseisukorra ajal, võib kohtute nõukogu kohtu esimehe ja Riigikohtu esimehe nõusolekul tema ametiaega pikendada. Kohtu esimehe volitused kehtivad kuni kuus kuud erakorralise või sõjaseisukorra lõppemisest arvates.“;

67) seadust täiendatakse §-ga 38⁸ järgmises sõnastuses:

„§ 38⁸. Kohtunike koolitus õigusemõistmise tagamiseks erakorralise ja sõjaseisukorra ajal
Kohtunike koolitus peab tagama kohtunike valmisoleku õigusemõistmiseks erakorralise ja sõjaseisukorra ajal.“

68) paragrahvi 39 lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Esimese ja teise astme kohtuasutuste haldamist korraldab kohtute nõukogu. Kohtud täidavad kohtuhaldusülesandeid, kui see tuleneb seadusest, seaduse alusel kehtestatud aktist või tehtud kokkuleppel.“

(2) Seaduses sätestatud juhul täidab kohtuhaldusülesandeid Justiits- ja Digiministeerium.“;

69) paragrahvi 39 lõiget 3 täiendatakse pärast tekstiosa „vastutaval ministril“ tekstiosaga „ja kohtute nõukogul“;

70) paragrahv 40 tunnistatakse kehtetuks;

71) seadust täiendatakse §-ga 40¹ järgmises sõnastuses:

„§ 40¹. Kohtute nõukogu koosseis ning töökorraldus

(1) Kohtute nõukokku (edaspidi *nõukogu*) kuuluvad:

- 1) Riigikohtu esimees;
- 2) kaks ringkonnakohtunikku;
- 3) kolm esimese astme kohtunikku;
- 4) kaks Riigikogu nimetatud esindajat;
- 5) Advokatuuri juhatuse nimetatud vandeadvokaat;
- 6) õiguskantsler või tema nimetatud esindaja;
- 7) valdkonna eest vastutav minister või tema nimetatud esindaja.

(2) Nõukogu kohtunikest liikmed, välja arvatud Riigikohtu esimehe, valib kohtunike täiskogu kolmeks aastaks. Üks esimese astme kohtunikest peab olema tsiviilvaldkonna kohtunik, üks süüteoaldkonna kohtunik ja üks halduskohtunik. Ühest kohtust ei saa nõukokku kuuluda rohkem kui üks kohtunik. Kohtu esimees ei või nõukokku kuuluda.

(3) Nõukogu kohtunikust liikme volitused lõpevad, kui ta vabastatakse kohtunikuametist, kui ta nimetatakse kohtu esimeheks või kui tema kui kohtuniku volitused peatuvad käesoleva seaduse § 58⁴ lõike 3 alusel.

(4) Nõukogu kohtunikust liikme äraolekul asendab teda kohtunike täiskogu valitud asendusliige. Asendamise korral ei pea järgima käesoleva paragrahvi lõike 2 teises ja kolmandas lauses sätestatud nõudeid. Asendamise korra kehtestab nõukogu.

(5) Nõukogu kohtunikest liikmete ja asendusliikmete valimise korra kehtestab kohtunike täiskogu.

(6) Esimese ja teise astme kohtute esimehed võivad nõukogu töös osaleda sõnaõigusega.

(7) Nõukogu juhib ja esindab nõukogu esimees, kes on Riigikohtu esimees. Esimehe asendamise kord määratakse kindlaks nõukogu kodukorras.

(8) Nõukogu on otsustusvõimeline, kui osaleb üle poole liikmetest. Nõukogu võtab otsuseid vastu osalejate häälteenamusega. Nõukogu täpsem töökorraldus nähakse ette kodukorras, mille nõukogu kinnitab oma koosseisu kahekolmandikulise häälteenamusega.

(9) Nõukogu liikmele hüvitatakse nõukogu töös osalemiseks vajalikud kulud.

(10) Nõukogu tegevuseks vajalikud vahendid nähakse ette Kohtuhaldusteenistuse eelarves.“;

72) paragrahv 41 tunnistatakse kehtetuks;

73) seadust täiendatakse §-ga 41¹ järgmises sõnastuses:

„§ 41¹. Kohtute nõukogu pädevus

(1) Kohtute nõukogu:

- 1) suunab ja koordineerib kohtuasutuste haldamist ja arendamist;
- 2) teeb ettepanekuid kohtukorraldust, -teenistust ja -menetlusi reguleerivate õigusaktide eelnõude väljatöötamiseks ning annab nende kohta arvamusi;
- 3) kehtestab kohtuasjade koormuse arvestamise metoodika;
- 4) määrab kindlaks Kohtuhaldusteenistuse ülesanded ning struktuuri;
- 5) nimetab ametisse ja vabastab ametist Kohtuhaldusteenistuse direktori;
- 6) kinnitab kohtute ja Kohtuhaldusteenistuse töökorralduse ja omavahelise koostöö põhimõtted;
- 7) arutab Riigikohtu esimehega tema Riigikogule esitatavat ülevaadet kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta;
- 8) kehtestab kohtu tööjaotusplaani koostamise alused.

(2) Nõukogu otsused ja juhised ning koosolekute protokollid avaldatakse nõukogu veebilehel.“;

74) paragrahvi 41¹ lõiget 1 täiendatakse punktidega 9–16 järgmises sõnastuses:

„9) kinnitab esimese ja teise astme kohtute arengukava;

10) nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtu esimehe ning teostab tema üle järelevalvet;

11) kinnitab Kohtuhaldusteenistuse koostatud kohtute grupi eelarve projekti ning liigendab riigieelarves märgitud kohtute grupi vahendid esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse vahel;

12) vastutab kohtute grupi eelarvevahendite kasutamise eest ja on kohtute grupi kui riigiraamatupidamiskohustuslase juht raamatupidamise seaduse § 3 punkt 12 tähenduses;

13) kehtestab maakohtute, halduskohtute ja ringkonnakohtute kohtumajade täpsed asukohad ja kohtunike arvulise jagunemise kohtute ja kohtumajade vahel;

14) kinnitab kohtuniku talaari kirjelduse;

- 15) kehtestab valveaja eest makstava lisatasu arvestamise korra ja valveks ettenähtud kohtunike arvu;
- 16) täidab muid seadusest tulenevaid ülesandeid.“;

75) paragrahvi 41¹ täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Nõukogu võib seaduse või muu õigusaktiga kohtule või kohtu esimehele pandud kohtuhaldusülesande anda üle Kohtuhaldusteenistusele.“;

76) seadust täiendatakse §-ga 41² järgmises sõnastuses:

„§ 41². Kohtuhaldusteenistus

(1) Kohtuhaldusteenistus on kohtuasutus, mille eesmärk on kohtutele õigusemõistmiseks vajalike tingimuste loomine ja kohtute ning kohtute nõukogu teenindamine.

(2) Kohtuhaldusteenistuse põhiülesanded on:

- 1) kohtutele õigusemõistmiseks vajalike tugiteenuste, sealhulgas kohtu kantselei, istungiteenistuse, tõlketeenuse ja aruandluse korraldamine;
- 2) kohtute personalijuhtimise ja arendamise korraldamine;
- 3) kohtute finants- ja varahalduse korraldamine ning riigivara valitseja ülesannete täitmine;
- 4) kohtute turvalisuse tagamine ja kriisijuhtimise korraldamine;
- 5) kohtute arhiivitöö korraldamine;
- 6) kohtute nõukogu asjaajamise ja tehnilise teenindamise tagamine;
- 7) muude seadustes sätestatud ning kohtute nõukogu antud ülesannete täitmine.

(3) Kohtuhaldusteenistus on aruandekohustuslik kohtute nõukogu ees. Nõukogu võib anda Kohtuhaldusteenistusele juhiseid.

(4) Kohtuhaldusteenistus registreeritakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris Vabariigi Valitsuse seaduse § 40 lõike 3 alusel kehtestatud registri põhimääruses sätestatud korras.

(5) Kohtuhaldusteenistust juhib Kohtuhaldusteenistuse direktor. Kohtuhaldusteenistuse direktor nimetatakse ametikohale viieks aastaks, kuid mitte rohkem kui kaheks ametiajaks järjest.

(6) Kohtuhaldusteenistuse ülesanded, struktuur, struktuuriüksuste pädevus ning teenistuskohdade koosseis sätestatakse Kohtuhaldusteenistuse põhimääruses, mille kehtestab kohtute nõukogu.“;

77) paragrahvi 42 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Esimese ja teise astme kohtu struktuur, koosseis, kohtuteenistujate ülesanded, sisekorraeeskiri ja töökorraldus nähakse ette kohtu kodukorras. Kodukorra kehtestab kohtu eestseisus, kuulates enne ära kohtu üldkogu arvamuse. Maa-, haldus- ja ringkonnakohtu asjaajamiskorra kehtestab valdkonna eest vastutav minister.“;

78) paragrahvi 42 lõiget 2 täiendatakse pärast tekstiosa „kohtu esimehe,“ tekstiosaga „aseesimehe,“;

79) paragrahvi 42 lõige 2¹ tunnistatakse kehtetuks;

80) seadust täiendatakse §-ga 42¹ järgmises sõnastuses:

„§ 42¹. Kohtu arengukava

(1) Kohtu arengukava on arengudokument, milles määratakse kindlaks esimese ja teise astme kohtute arengueesmärgid ja kohtumenetluse tõhustamise eesmärgid, sealhulgas kohtuasjade lahendamise jõudlus kohtumenetluse liikide kaupa, nende saavutamiseks kavandatavad arendustegevused ja vajaminevate ressursside ning rahastamise põhimõtted vähemalt järgmiseks eelarveaastaks.

(2) Kohtu arengukava peab arvestama Riigikogu kinnitatud riigi pikaajalise arengustrateegia ja poliitika põhialuseid.

(3) Kohtu arengukava kehtestatakse vähemalt neljaks aastaks.“;

81) paragrahv 43 tunnistatakse kehtetuks;

82) seadust täiendatakse §-ga 43¹ järgmises sõnastuses:

„§ 43¹. Kohtu eelarve

(1) Esimese ja teise astme kohtute eelarve grupina (edaspidi käesolevas paragrahvis kohtute grupi eelarve) ning Riigikohtu eelarve koostatakse käesolevas seaduses ja riigieelarve seaduses sätestatud korras ning võetakse eelarvena vastu Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatud korras, arvestades riigieelarve seaduses sätestatud erisustega.

(2) Kohtute grupi eelarve koosseisus nähakse ette vahendid grupina esimese ja teise astme kohtutele ning Kohtuhaldusteenistusele.

(3) Kohtute grupi eelarve projekti valmistab ette Kohtuhaldusteenistuse direktor kohtute esimeeste ning Justiits- ja Digiministeeriumi sisendi alusel. Kohtute nõukogu kinnitab kohtute grupi eelarve projekti.

(4) Kohtute grupi eelarve projektile lisatakse konkreetse eelarveaasta oodatavad tulemused, lähtudes kohtute arengukavast.

(5) Riigikogus osaleb kohtute grupi eelarveläbirääkimistel ning esindab esimese ja teise astme kohtuid ning Kohtuhaldusteenistust kohtute nõukogu esimees või kohtute nõukogu nimetatud esindaja. Valdkonna eest vastutav minister osaleb Riigikogus sõnaõigusega.

(6) Kohtute eelarved ja nende muudatused avaldatakse kohtute veebilehel.

(7) Eelarveaasta jooksul võib kohtute nõukogu mõjuval põhjusel muuta kohtute grupi liigendust riigieelarve muutmise alusel, kohtu esimehe ja Kohtuhaldusteenistuse direktori ettepanekul või enda algatusel kooskõlas riigieelarve seadusega.“;

83) paragrahvi 44 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtunike koolituse eest vastutab koolitusnõukogu. Koolitusnõukogu liikme volituste pikkus on kolm aastat. Koolitusnõukokku kuuluvad kolm esimese astme, kolm teise astme ja kolm Riigikohtu kohtunikku ning prokuratuuri, Eesti Advokatuuri ja Tartu Ülikooli esindaja.

Koolitusnõukogu kinnitab oma kodukorra ja valib esimehe. Koolitusnõukogu teenindab Riigikohus.“;

84) paragrahvi 44 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Nõukogu kohtunikest liikmed valib kohtunike täiskogu. Koolitusnõukogu liikmeks valitakse igast kohtuastmest üks tsiviilvaldkonna kohtunik, üks süüteovaldkonna kohtunik ja üks halduskohtu kohtunik.

(1²) Nõukogu töös võib sõnaõigusega osaleda valdkonna eest vastutava ministri esindaja.“

85) paragrahvi 45 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Esimese ja teise astme kohtu esimehe kohustuste täitmise üle teostab järelevalvet kohtute nõukogu. Kohtute nõukogu võib nõuda kohtu esimehelt seletusi õigusemõistmise korrakohase toimimise, kohtu eelarve ja oodatavate tegevustulemuste ning arengueesmärkide täitmise kohta kohtus.“;

86) paragrahvi 45 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

87) paragrahvi 45¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtute nõukogu kehtestab kohtuasja teise kohtusse lahendamiseks suunamise täpsemad põhimõtted.“;

88) paragrahvi 45² lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Massilisest sissērändest tingitud hädaolukorras võivad ringkonnakohtute esimehed ühise otsusega saata maakohtu või ringkonnakohtu kohtuniku tema nõusolekuta välismaalase kinnipidamise loa taotlusi ajutiselt läbi vaatama halduskohtusse, kui see on vajalik õigusemõistmise korrakohaseks toimimiseks. Halduskohtu koosseisu ajutiselt kaasatud kohtunik võib menetleda kõiki massilisest sissērändest tingitud hädaolukorra algusest alates Eestisse saabunud välismaalaste, sealhulgas rahvusvahelise kaitse taotlejate, kinnipidamise loa või selle pikendamise taotlusi.“;

89) paragrahvi 45² lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtute nõukogu kehtestab maakohtu ja ringkonnakohtu kohtuniku halduskohtu koosseisu ajutise kaasamise täpsemad põhimõtted.“;

90) paragrahvi 46 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Esimese ja teise astme kohtud esitavad kohtute nõukogule aruande õigusemõistmise korrakohasest toimimisest kohtus.“;

91) paragrahvi 46 tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõigetega 2–4 järgmises sõnastuses:

„(2) Kohtuhaldusteenistus esitab kohtute nõukogule kohtute grupi tegevusaruande, eelarve ja oodatavate tulemuste täitmise aruande.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud aruannete vormid ja esitamise tähtajad kinnitab kohtute nõukogu.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohtute ja lõikes 2 nimetatud kohtute grupi aruanded avaldatakse kohtute veebilehel.“;

92) paragrahvi 49 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „sätestatud ülesandeid“ tekstiosaga „, samuti osaleda rahvusvaheliste organisatsioonide töös ning tegeleda õigusloome ja loomingulise tegevusega“;

93) paragrahvi 49 lõike 2 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) äriühingu juhatuse või nõukogu liige, välja arvatud juhul, kui tegu on tema enda või ühisvarasse kuuluva ainuosaluselise või enamusosalusega äriühinguga ja see tegevus ei kahjusta õigusemõistmist, ega välismaa äriühingu filiaali juhataja;“;

94) paragrahvi 53 lõike 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Avaliku konkursi halduskohtu, maakohtu tsiviil- või süüteovaldkonna ning ringkonnakohtu haldus-, kriminaal- või tsiviilkolleegiumi kohtuniku vaba koha täitmiseks kuulutab välja kohtute nõukogu. Konkursi Riigikohtu kohtuniku vaba koha täitmiseks kuulutab välja Riigikohtu esimees.“;

95) paragrahvi 53 lõikest 4 jäetakse välja tekstiosa „või 58“;

96) paragrahvi 55 lõike 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Riigikohtu kohtuniku nimetab ametisse Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul. Riigikohtu esimees kuulab enne ära Riigikohtu üldkogu ja kohtute nõukogu arvamuse kandideerija kohta.“;

97) paragrahvi 57 lõiked 1 ja 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Riigikohtu üldkogu võib kohtuniku tema nõusolekul ja kohtute nõukogu ettepanekul määrata kohtunikuametisse teise sama astme või madalama astme kohtusse. Esimese astme kohtuniku võib kohtu esimees määrata tema nõusolekul alaliselt teenistusse teise kohtumajja, kuulunud ära kohtu eestseisuse arvamuse.

(1¹) Kui kohtu esimehe vaba ametikoht täidetakse käesoleva seaduse §-des 12, 20 ja 24 sätestatud korras, ei kohaldata käesoleva paragrahvi lõiget 1. Kohtuniku üleviimise vormistab kohtute nõukogu otsusega.“;

98) paragrahvi 58⁴ lõike 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtunik võib kohtu esimehe nõusolekul töötada tähtajaliselt juriidilisel tööl rahvusvahelises organisatsioonis või Euroopa Liidu liikmesriigi avalik-õigusliku ülikooli õigusteaduse õppejõuna. Kohtunik võib olla valitud või nimetatud ametikohale rahvusvahelises kohtuinstitutsioonis, Euroopa prokuröri või delegaatprokuröri ametikohale.“;

99) paragrahvi 58⁴ lõike 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kohtunik võib väljaspool kohut töötamise tähtaja jooksul või selle lõppedes pöörduda tagasi maakohtu tsiviil- või süüteovaldkonda, halduskohtusse või ringkonnakohtu või Riigikohtu kolleegiumi, teatades sellest vastava kohtu esimehele vähemalt kaks kuud ette.“;

100) paragrahvi 58⁴ lõige 6 tunnistatakse kehtetuks;

101) paragrahvi 60 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:

„4¹) tagasisidevestluse kokkuvõte koos kohtuniku arvamusega tagasiside kohta;“;

102) paragrahvi 60 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtuniku isikutoimiku pidamist korraldab Riigikohus.“;

103) paragrahvi 73 lõikest 1 jäetakse välja tekstiosa „ja kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjaid“;

104) seadust täiendatakse §-ga 74¹ järgmises sõnastuses:

„§ 74¹. Kohtuniku tagasisidevestlus

(1) Kohtunikule annab tagasisidet temaga vestlusel kõrgema astme kohtu kohtunik, et toetada kohtunikku tema erialateadmiste ja -oskuste täiendamisel.

(2) Ettepaneku tagasisidevestluse pidamiseks kõrgema astme kohtu kolleegiumi esimehele võib esitada:

- 1) Riigikohtu esimees esimese ja teise astme kohtu kohtuniku suhtes;
- 2) ringkonnakohtu esimees oma tööpiirkonna esimese astme kohtuniku suhtes;
- 3) esimese või teise astme kohtu esimees sama kohtu kohtuniku suhtes.

(3) Kõrgema astme kohtu kolleegiumi esimees võib kutsuda kohtuniku tagasisidevestlusele ka omal algatusel.

(4) Tagasisidevestlusele kutsutud kohtuniku osalemine vestlusel on kohustuslik.

(5) Tagasisidevestlusest koostatakse kokkuvõte, mille kohta võib kohtunik, kellele tagasiside anti, esitada arvamuse.

(6) Kohtute nõukogu kehtestab kohtunikule tagasiside andmise täpsemad põhimõtted.“;

105) paragrahvi 75 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtuniku, kolleegiumi esimehe, halduskohtu aseesimehe ja osakonnajuhataja ametipalk ning lisatasu makstakse välja kohtu esimehe käskkirja alusel. Kohtu esimehe ametipalk ja lisatasu makstakse välja Kohtuhaldusteenistuse direktori käskkirja alusel.“;

106) paragrahvi 76 lõiget 3² täiendatakse pärast tekstiosa „osakonna juhatajale,“ tekstiosaga „ning halduskohtu aseesimehele“;

107) paragrahvi 76 lõige 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(8) Valveaja eest makstava lisatasu arvestamise korra ja valveks ettenähtud kohtunike arvu kehtestab kohtute nõukogu.“;

108) paragrahvi 84 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kuni üheaastast erakorralist tasuta puhkust võib kohtunikule anda Riigikohtu esimees selle kohtu eestseisuse nõusolekul, kus kohtunik töötab.“;

109) paragrahvi 85 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Talaari kirjelduse kinnitab kohtute nõukogu.“;

110) paragrahvi 88 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Distsiplinaarkaristus kustub, kui kohtunik ei ole kolme aasta jooksul pärast distsiplinaarkolleegiumi otsuse jõustumist toime pannud uut süütegu.“;

111) paragrahvi 99¹ lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtunik vabastatakse ametist 68-aastaseks saamisel, kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud korras ei tõsteta kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära.

(2) Riigikohtu üldkogu võib kohtute nõukogu ning kohtuniku nõusolekul ja kohtu esimehe ettepanekul tõsta õigusemõistmise korrakohase toimimise tagamiseks kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära kuni kahe aasta kaupa, kuid mitte rohkem kui kokku neli aastat.“;

112) paragrahvi 99¹ lõiked 3 ja 4 tunnistatakse kehtetuks;

113) paragrahvi 99¹ lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära tõstmise korral loetakse kohtunik ametist vabastatuks tõstetud teenistusvanuse ülemmäära saabumisel.“;

114) seaduse 13. peatükk tunnistatakse kehtetuks;

115) paragrahvi 114¹ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtunikuabide koguarvu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega kohtute nõukogu ettepanekul.“;

116) paragrahvi 114¹ tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Kohtunikuabide jagunemise kohtute vahel otsustab kohtute nõukogu, kuulanud ära maakohtute esimeeste arvamuse.“;

117) paragrahvi 119 lõike 1 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks;

118) paragrahvi 121 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtunikuabi annab ametisse astudes maakohu esimehe ees järgmise vande: „Töotan olla ustav Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Töotan täita oma ametiülesandeid südamega ja järgi kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega.“;

119) paragrahvi 122¹ lõige 1 tunnistatakse kehtetuks;

120) seadust täiendatakse §-ga 122² järgmises sõnastuses:

„§ 122². Kohtunikuabi tagasisidevestlus

(1) Kohtunikuabiga peetava tagasisidevestluse eesmärk on toetada teda erialateadmiste ja -oskuste täiendamisel.

(2) Kohtunikuabile annab tagasisidet temaga vestlusel sama kohu kohtunik, kes on selle kohtunikuabi suhtes pädev lahendama tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 663 lõikes 6 nimetatud määruskaebusi.

(3) Tagasisidevestluse pidamise otsustab selle käesoleva seaduse §-s 9¹ nimetatud osakonna juhataja, kelle osakonda kuuluvad käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kohtunikud. Ta otsustab selle kas omal algatusel või sama või kõrgema kohu esimehe või kolleegiumi esimehe ettepanekul või selle osakonna juhataja ettepanekul, kelle osakonna koosseisu kohtunikuabi kuulub.

(4) Tagasisidevestlusele kutsutud kohtunikuabi osalemine vestlusel on kohustuslik.

(5) Tagasisidevestlusest koostatakse kokkuvõte, mille kohta võib kohtunikuabi esitada arvamuse.

(6) Käesoleva seaduse § 74¹ lõikes 6 nimetatud põhimõtteid kohaldatakse ka kohtunikuabi tagasisidevestlusele.“;

121) paragrahvi 124 tekstis asendatakse tekstiosa „§-s 58“ tekstiosaga „§-s 58⁴“;

122) paragrahv 125 tunnistatakse kehtetuks;

123) paragrahvi 126 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

124) paragrahvi 127 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Käesolevas peatükis nimetamata kohtuametnike ja kohtu töötajate teenistuskohustused määratakse kohtu kodukorras.“;

125) paragrahvi 127¹ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtute nõukogu võib kehtestada kohtuteenistujate ametiriietuse kirjelduse ning kandmise korra. Ametiriietuse kandmise kohustuse korral antakse ametiriietus kohtuteenistujale tasuta.“;

126) seadust täiendatakse §-dega 130³–130⁹ järgmises sõnastuses:

„§ 130³. Kohtute nõukogu moodustamine

(1) Käesoleva seaduse §-s 40¹ sätestatud kohtute nõukogu alustab tööd 2026. aasta 1. juulil.

(2) Enne 2026. aasta 1. juulit kehtestab käesoleva seaduse § 40¹ lõikes 5 sätestatud kohtute nõukogu liikmete ja asendusliikmete valimise korra kohtute haldamise nõukoda.

(3) Kohtute haldamise nõukoda kehtestab käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud valimise korra hiljemalt 2026. aasta 5. maiks.

§ 130⁴. Kohtuhaldusteenistuse moodustamine

Käesoleva seaduse §-s 41² sätestatud Kohtuhaldusteenistus alustab tööd 2027. aasta 1. jaanuaril.

§ 130⁵. Kohtudirektori volituste lõppemine

Kohtudirektori volitused kehtivad kuni 2026. aasta 31. detsembrini.

§ 130⁶. Kohtute haldamise nõukoja volituste lõppemine

(1) Enne 2026. aasta 1. juulit kehtinud kohtute haldamise nõukoja volitused kehtivad kuni 2026. aasta 30. juunini.

(2) Kuni käesoleva seaduse jõustumiseni kehtinud kohtute seaduse §-s 41 sätestatud kohtute haldamise nõukoja ülesandeid täidab kuni 2026. aasta 31. detsembrini kohtute nõukogu.

§ 130⁷. Kohtumajade asukohad ja jagunemine kohtumajade vahel

Kuni 2026. aasta 31. detsembrini määratud kohtumajade täpsed asukohad ning kohtunike ja kohtunikuabide jagunemine kohtumajade vahel kehtivad kuni käesoleva seaduse alusel uute asukohtade ja jagunemise otsustamiseni kohtute nõukogu poolt.

§ 130⁸. Kohtuniku ametiriietus

Kuni 2026. aasta 31. detsembrini kinnitatud kohtuniku ametiriietus kehtib kuni käesoleva seaduse alusel uue ametiriietuse kehtestamiseni kohtute nõukogu poolt.

§ 130⁹. Valveaja eest makstava lisatasu arvestamise kord

Kuni 2026. aasta 31. detsembrini kehtestatud valveaja eest makstava lisatasu arvestamise kord ja valveaja eest lisatasu maksmiseks ettenähtud kohtunike arv kehtib kuni käesoleva seaduse alusel uue korra kehtestamiseni kohtute nõukogu poolt.“;

127) seadust täiendatakse §-dega 130¹⁰–130¹⁵ järgmises sõnastuses:

„§ 130¹⁰. Ringkonnakohtu kolleegiumi esimehe volitused

Enne 2027. aasta 1. jaanuari ringkonnakohtu kolleegiumi esimeheks nimetatud kohtuniku volitused kehtivad nende lõppemiseni.

§ 130¹¹. Halduskohtu aseesimehe määramine

Halduskohtu esimees määrab aseesimehe ametisse hiljemalt 2027. aasta 1. veebruaril.

§ 130¹². Kohtu eestseisuse moodustamine

Käesoleva seaduse §-s 36¹ sätestatud kohtu eestseisus alustab tööd hiljemalt 2027. aasta 1. veebruaril.

§ 130¹³. Rahvakohtunike volituste lõppemine ja rahvakohtuniku institutsiooni kaotamine

(1) Käesoleva paragrahvi jõustumise ajal maakohtu menetluses olevas kriminaalasjas kohtukoosseisu kuuluvate rahvakohtunike ja varurahvakohtunike volitused kestavad kuni selles kriminaalasjas maakohtu otsuse tegemiseni. Rahvakohtunikul on kohtulikul arutamisel kõik kohtuniku õigused.

(2) Rahvakohtunikele makstakse tasu ja arvestatakse pensioni nende kohtulikul arutamisel kohtukoosseisus osalemise või varurahvakohtunikuna kohtus viibitud aja eest vastavalt tingimustele ja korrale, mida oleks rakendatud, kui rahvakohtuniku institutsiooni ei oleks kaotatud.

(3) Kuni käesoleva seaduse jõustumiseni kehtinud kohtute seaduse § 112 lõike 1 alusel antud määrus kehtib pärast käesoleva seaduse jõustumist niivõrd, kuivõrd ta ei ole vastuolus käesoleva seadusega, kuni selle kehtetuks tunnistamiseni rahvakohtunike volituste lõppemisel.

§ 130¹⁴. Kohtuniku tagasipöördumine

Kui kohtusse pöördub tagasi kohtunik, kes enne 2027. aasta 1. jaanuari töötas väljaspool kohut, siis võib kohtunike üldarv kuni maa-, haldus- või ringkonnakohtus kohtunikukoha vabanemiseni olla suurem käesoleva seaduse § 11 lõikes 1, § 19 lõikes 1 ja § 23 lõikes 1 nimetatud kohtunike arvust ning riigikohtunike arv võib kuni Riigikohtus kohtunikukoha vabanemiseni olla suurem käesoleva seaduse § 25 lõikes 3 nimetatud riigikohtunike arvust.“;

128) seadust täiendatakse §-ga 130¹⁵ järgmises sõnastuses:

„§ 130¹⁵. Kohtuhalduse kohtusüsteemile üle andmise mõjude järelhindamine

Justiits- ja Digiministeerium analüüsib 2030. aasta 1. jaanuariks esimese ja teise astme kohtute haldamisega seotud ülesannete ministeeriumilt kohtusüsteemile üle andmise eesmärgi saavutamist ja rakendamisega kaasnenud mõjusid ning esitab vajadusel ettepanekud regulatsiooni muutmiseks.“.

§ 2. Advokatuuriseaduse muutmine

Advokatuuriseaduse § 17 lõike 4 kolmas ja neljas lause tunnistatakse kehtetuks.

§ 3. Avaliku teenistuse seaduse muutmine

Avaliku teenistuse seaduse § 11 lõike 6 kolmandas lauses, § 14 lõike 3 teises lauses, § 18 lõike 7 teises lauses, § 31 lõike 7 teises lauses ja § 63 lõike 2 kolmandas lauses asendatakse tekstiosa „valdkonna eest vastutav minister, kuulates ära kohtute haldamise nõukoja arvamuse“ tekstiosaga „kohtute nõukogu“.

§ 4. Halduskohtumenetluse seadustiku muutmine

Halduskohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 10 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määrus kuulub viivitamata täitmisele. Üleandev kohus võib enne üleandmise määrase tegemist või sellega koos teha edasilükkamatuid menetlustoiminguid, eelkõige esialgse õiguskaitse määrase.“;

2) paragrahvi 11 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Ringkonnakohtu esimehel on õigus apellatsiooni korras asja arutamisele kaasata kohtukoosseisu sama kohturingkonna halduskohtunik tema nõusolekul. Kaasatud kohtunik ei või olla asjas eesistuja ega ettekandja.“;

3) paragrahvi 17 lõike 3 esimeses lauses asendatakse tekstiosa „Justiits- ja Digiministeerium“ tekstiosaga „kohtute nõukogu“;

4) paragrahvi 37 lõike 2 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„6) haldusakti tühisuse, haldusakti või toimingu õigusvastasuse või õigussuhte olemasolu kindlakstegemist (tuvastamiskaebus).“;

5) paragrahvi 104 lõiget 5 täiendatakse punktiga 5 järgmises sõnastuses:

„5) kui pooled sõlmivad kompromissi.“;

6) paragrahvi 104 lõike 6 punkt 1 tunnistatakse kehtetuks;

7) paragrahvi 109 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Menetluskulude väljamõistmiseks esitab menetlusosaline kohtule menetluskulude nimekirja kolme tööpäeva jooksul arvates kohtuistungist, kus lõpetati asja arutamine, või haldusasja kirjalikus menetluses läbivaatamise korral kohtu määratud tähtpäevaks. Käesoleva seadustiku § 103 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud kulude kohta lisatakse menetluskulude nimekirjale kuludokumendid. Muude menetluskulude kohta esitatakse kuludokumendid kohtu nõudmisel. Menetluskulude nimekirja ja nõutavate kuludokumentide esitamata jätmise korral menetluskulu välja ei mõisteta. Teistel menetlusosalistel on võimalik kahe tööpäeva jooksul menetluskulude nimekirja ja kuludokumentide neile kättetoimetamisest arvates esitada nende kohta oma seisukoht.“;

8) paragrahvi 109 täiendatakse lõikega 1² järgmises sõnastuses:

„(1²) Kui kohus tegi otsuse käesoleva seadustiku § 122 lõike 5 alusel, andmata menetlusosalistele võimalust menetluskulude nimekirja ja kuludokumente esitada, on menetlusosalistel õigus esitada menetluskulude kohta täiendava otsuse tegemise taotlus § 170 lõike 5 kohaselt. Taotlusele tuleb lisada menetluskulude nimekiri ja kuludokumendid.“;

9) paragrahvi 122 täiendatakse lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

„(4) Kohtuasjas, mis puudutab tootmist taastuvatest energiaallikatest elektrituruseaduse § 57 tähenduses, korraldab kohus eelistungi või teeb menetlusosalistele teatavaks asja kohtus läbivaatamise aja ja koha või asja kirjalikus menetluses läbivaatamise üksikasjad kolme kuu jooksul puudusteta kaebuse esitamisest arvates. Kohus võib nimetatud tähtaega pikendada kuni kolme kuu võrra, kui eelmenetluse käigus selgub, et kaebust on vaja põhjalikumalt uurida.

(5) Kui kohus jõuab eelmenetluse käigus järeldusele, et kaebus tuleb rahuldada vaidlustatud haldusakti või toimingu ilmselge õigusvastasuse tõttu, võib ta teha otsuse kaebuse ja vastuste põhjal, korraldamata kohtuistungit ja määramata tähtaega täiendavate menetlusdokumentide esitamiseks.“;

10) paragrahvi 133 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise, viisa kehtetuks tunnistamise, viibimisaja pikendamisest keeldumise või viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise otsuse või nende otsuste vaideotsuse peale esitatud kaebuse võib kohus läbi vaadata lihtmenetluses, arvestamata käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimusi.“;

11) paragrahvi 169 lõigetes 1 ja 2 asendatakse tekstiosa „§ 133 lõigetes 1 ja 2“ tekstiosaga „§ 133 lõigetes 1, 2 ja 2¹“;

12) paragrahvi 169 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule võib kohus käesoleva seaduse § 133 lõikes 2¹ nimetatud juhul asja läbivaatamisel lihtmenetluses teha otsuse kirjeldava ja põhjendava osata, kui kohtule on esitatud erakordselt suur hulk kaebusi viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise, viisa kehtetuks tunnistamise, viibimisaja pikendamisest keeldumise või viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise otsuse või nende otsuste vaideotsuse peale. Kohus ei pea seejuures arvestama käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustega.

(1²) Erakordselt suur hulk kaebusi käesoleva paragrahvi tähenduses on olukord, kus kohus ei saa objektiivse takistuse tõttu kirjeldava ja põhjendava osaga otsust teha või selle tegemine oleks oluliselt raskendatud.“;

13) paragrahvi 175 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Sõltumata jõustumisest võib kohus avaldada kohtuotsuse või selle sisu käesoleva seadustiku §-s 89 sätestatud tingimustel. Menetlusosaliste seisukohta küsitakse selleks juhul, kui see on kohtu hinnangul vajalik ja võimalik avaldamise eesmärgi arvestades.“;

14) paragrahvi 175 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Määruse peale, millega lahendatakse käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kohtuotsuse või selle sisu avaldamise peale esitatud vastuväide, võib esitada määruskaebuse. Määruskaebuse kohta tehtud kohtulahend on lõplik.“;

15) paragrahvi 175 lõike 4 esimeses lauses asendatakse sõna „delikaatseid“ sõnaga „eriliiki“;

16) paragrahvi 201 täiendatakse lõikega 4¹ järgmises sõnastuses:

„(4¹) Ringkonnakohtus võib otsuse teha ilma kirjeldava osata.“;

17) paragrahvi 201 lõike 5 sissejuhatavast lausest jäetakse välja sõnad „kirjeldava ja“;

18) paragrahvi 204 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kompromissi kinnitamise määruse suhtes kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 661 lõiget 4.“;

19) paragrahvi 210 lõiget 2 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Ringkonnakohus võib määruse teha ilma kirjeldava osata.“;

20) paragrahvi 218 lõike 1 teine ja kolmas lause tunnistatakse kehtetuks;

21) paragrahvi 218 täiendatakse lõigetega 1¹–1³ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Riigikohus võib enne kassatsioonkaebuse menetlusse võtmise otsustamist või pärast kassatsioonkaebuse menetlusse võtmist kohustada menetlusosalist kassatsioonkaebusele vastama ja anda selleks tähtaja.

(1²) Kui menetlusosaline, keda ei ole kohustatud kassatsioonkaebusele vastama, on omal soovil kassatsioonkaebusele vastanud, ei loeta kassatsioonkaebuse menetlusse võtmata jätmise korral tema vastamisega seotud menetluskulusid üldjuhul vajalikuks ega põhjendatuks käesoleva seadustiku § 109 lõike 6 tähenduses.

(1³) Pärast kassatsioonkaebuse menetlusse võtmist määrab Riigikohus tähtaja, mille jooksul menetlusosalised, keda ei kohustatud kassatsioonkaebusele vastama, võivad kassatsioonkaebusele vastata.“;

22) paragrahvi 219 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Riigikohus otsustab kassatsioonkaebuse menetlusse võtmise kolmeliikmelises koosseisus ja menetlusosalisi välja kutsumata.“;

23) paragrahvi 224 kolmas lause tunnistatakse kehtetuks;

24) seadustiku 27. peatükki täiendatakse §-ga 265¹ järgmises sõnastuses:

„§ 265¹. Kirjeldava ja põhjendava osata määrus

(1) Kohus võib taotluse kiiremaks lahendamiseks teha käesoleva seadustiku § 265 lõigetes 1 ja 2 nimetatud määruse ilma kirjeldava ja põhjendava osata, kui selle osa koostamise tõttu tekkiv viivitus võiks taotluse eesmärgi saavutamist oluliselt raskendada või teha selle võimatuks.

(2) Kohus täiendab kirjeldava ja põhjendava osata tehtud määrust puuduva osaga, kui menetlusosaline või muu isik, kellel on õigus esitada määruse peale määruskaebus, teatab seitsme päeva jooksul määruse resolutsiooni kättetoimetamisest või kohtuistungil teatavakstegemisest arvates kohtule soovist esitada määruse peale määruskaebus. Kohus täiendab määrust kirjeldava ja põhjendava osaga esimesel võimalusel, kuid hiljemalt seitsmendal päeval pärast määruskaebuse esitamise soovist teadasaamist.

(3) Määruskaebuse esitamise tähtaeg hakkab kulgema kirjeldava ja põhjendava osaga täiendatud määruse kättetoimetamisest arvates või pärast käesoleva paragrahvi lõike 2 teises lauses nimetatud tähtaja möödumist, kui kohus ei ole määrust täiendanud. Kui menetlusosaline

või muu isik ei teata käesoleva paragrahvi lõike 2 esimeses lauses nimetatud tähtaja jooksul kohtule määruskaebuse esitamise soovist, loetakse, et ta on määruskaebuse esitamise õigusest loobunud.“;

25) paragrahvi 279 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Ringkonnakohtule apellatsioon- või määruskaebuse esitaja vastaspool on kohustatud esitama kümne päeva jooksul edasikaebuse saamisest arvates kaebusele kirjaliku vastuse. Sama tähtaja jooksul on vastuse esitamise õigus ülejäänud menetlusosalistel.“;

26) paragrahvi 279 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Riigikohtule esitatud kassatsioon- või määruskaebusele on menetlusosalistel õigus vastata edasikaebuse saamisest arvates kümne päeva jooksul.“.

§ 5. Jahiseaduse muutmine

Jahiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 36 lõige 5² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5²) Jahitunnistust ei anta isikule, kelle suhtes on Kaitseressursside Amet või Kaitseväge teinud kaitseväeteenistuse seaduse § 33¹ lõike 5 või § 71¹ lõike 5 alusel otsuse keelduda jahitunnistuse andmisest. Keskkonnaamet või käesoleva seaduse § 10 lõike 1 alusel Kliimaministeeriumiga halduslepingu sõlminud isik lõpetab käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud keelu, kui isikule jahitunnistuse andmisest keeldumise asjaolud on ära langenud ja Kaitseressursside Amet või Kaitseväge on sellest Keskkonnaametit või Kliimaministeeriumiga halduslepingu sõlminud isikut teavitanud.“;

2) paragrahvi 37 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

4) Jahitunnistuse kehtivus peatatakse isikul, kelle suhtes on Kaitseressursside Amet või Kaitseväge teinud kaitseväeteenistuse seaduse § 33¹ lõike 5 või § 71¹ lõike 5 alusel otsuse jahitunnistuse peatamise kohta.“;

3) paragrahvi 38 lõikest 2² jäetakse välja tekstiosa „ning halduskohtu määrusest ei tulene teisiti“.

§ 6. Kaitseväeteenistuse seaduse muutmine

Kaitseväeteenistuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 33¹ lõiked 2–4, 7 ja 8 tunnistatakse kehtetuks;

2) paragrahvi 33¹ lõike 5 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kui kutsealune jätab hoiatuses märgitud kohustuse täitmata, võib Kaitseressursside Amet otsustada kutsealuse järgmiste õiguste ja lubade peatamise või nende andmisest keeldumise.“;

3) paragrahvi 33¹ täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:

„(5¹) Kaitseressursside Amet teeb kutsealusele käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud otsuse teatavaks käesoleva seaduse paragrahvis 15 sätestatud korras ning edastab luba või õigust andvale haldusorganile täitmiseks pärast otsuse kutsealusele kättetoimetatuks lugemist.“;

4) paragrahvi 33¹ lõike 6 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Kaitseressursside Ameti poolt tehtud otsuses märgitakse:“;

5) paragrahvi 33¹ lõiget 6 ja § 71¹ lõiget 6 täiendatakse punktiga 3¹ järgmises sõnastuses:

„3¹) tingimused otsuses märgitud õiguste piiramise lõpetamise kohta;“

6) paragrahvi 33¹ ja § 71¹ täiendatakse lõikega 6¹ järgmises sõnastuses:

„(6¹) Relvaloa või relvasoetamisloa kehtivuse peatamise otsuses märgitakse lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud relvaseaduse § 44 lõikes 1 sätestatud loa omaja kohustus anda relv ja laskemoon loa kehtivuse peatamise otsusest teatamisele järgneval tööpäeval üle Politsei- ja Piirivalveametile.“;

7) paragrahvi 33¹ lõike 9 esimesest lausest ja § 71¹ lõike 9 esimesest lausest jäetakse välja tekstiosa „, kui halduskohtu määrusest ei tulene teisiti“;

8) paragrahvi 39 lõike 1 punktis 7 asendatakse tekstiosa „kohtute haldamise nõukoda“ tekstiosaga „kohtute nõukogu“;

9) paragrahvi 71¹ lõiked 2–4, 7 ja 8 tunnistatakse kehtetuks;

10) paragrahvi 71¹ lõike 5 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kui reservis olev isik jätab hoiatuses märgitud kohustuse täitmata, võib Kaitsevägi teha otsuse tema järgmiste õiguste ja lubade peatamiseks ning nende andmisest keeldumiseks:“;

11) paragrahvi 71¹ täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:

„(5¹) Kaitsevägi teeb reservis olevale isikule käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud otsuse teatavaks käesoleva seaduse paragrahvis 15 sätestatud korras ning edastab luba või õigust andvale haldusorganile täitmiseks pärast otsuse reservis olevale isikule kättetoimetatuks lugemist.“;

12) paragrahvi 71¹ lõike 6 sissejuhatav lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Kaitseväge poolt tehtud otsuses märgitakse:“.

§ 7. Kalapüügiseaduse muutmine

Kalapüügiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 27 lõike 1 punkt 3¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3¹) Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi on teinud kaitseväge teenistuse seaduse § 33¹ lõike 5 või § 71¹ lõike 5 alusel otsuse keelduda isikule kalastuskaardi andmisest;“;

2) paragrahvi 27 lõige 2¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2¹) Isiku kalastuskaardi kehtivus peatatakse Kaitseressursside Ameti või Kaitseväge kaitseväeteenistuse seaduse § 33¹ lõikes 5 või § 71¹ lõikes 5 sätestatud otsuse alusel.“;

3) paragrahvi 27 lõikes 3¹ jäetakse välja tekstiosa „ning halduskohtu määrusest ei tulene teisiti“.

§ 8. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmine

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkt 26 tunnistatakse kehtetuks.

§ 9. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 18 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtus mõistab kriminaalasjas õigust maakohtunik ainuisikuliselt.“;

2) paragrahvi 18 lõiked 1¹ ja 2 tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 18 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kui kriminaalasja kohtulik arutamine on aeganõudev, võib kohtumäärusega kaasata kohtuistungile varukohtuniku, kes viibib kohtuliku arutamise ajal istungisaalis. Kohtukoosseisust kohtuniku väljalangemise korral asendatakse ta varukohtunikuga.“;

4) paragrahvi 18 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks.

§ 10. Kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmine

Seadust täiendatakse §-ga 25⁹ järgmises sõnastuses:

„§ 25⁹. Maakohtu kohtukoosseis rahvakohtuniku institutsiooni kaotamisel

(1) Maakohus arutab tema menetluses olevat kriminaalasja sellises koosseisus, mille nägi ette kohtu alla andmise ajal kehtinud seadus.

(2) Maakohtule uueks arutamiseks, sealhulgas kohtuotsuse tegemiseks saadetud kriminaalasja arutab maakohtus kohtunik ainuisikuliselt.“

§ 11. Liiklusseaduse muutmine

Liiklusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 106 lõige 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1¹) Mootorsõiduki juhtimise õigust ei anta ning esmast juhiluba ei väljastata isikule, kelle suhtes on Kaitseressursside Amet või Kaitseväge teinud kaitseväeteenistuse seaduse § 33¹ lõike 5 või § 71¹ lõike 5 alusel otsuse keelduda nimetatud õiguse või loa andmisest. Transpordiamet lõpetab nimetatud keelu kohaldamise, kui Kaitseressursside Amet või Kaitseväge on Transpordiametit keeldumise asjaolude ära langemisest teavitanud.“;

2) paragrahvi 124 lõige 4² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4²) Mootorsõiduki juhtimise õigus peatatakse isikul, kelle suhtes on Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi teinud kaitseväeteenistuse seaduse § 33¹ lõike 5 või § 71¹ lõike 5 alusel otsuse juhtimisõiguse peatamise kohta.“;

3) paragrahvi 124 lõige 8 tunnistatakse kehtetuks;

4) paragrahvi 129 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Kui mootorsõiduki juhtimise õigus on peatatud käesoleva seaduse § 124 lõike 4² alusel, taastab Transpordiamet juhtimisõiguse viivitamata, kui Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi on teavitanud Transpordiametit peatamise aluseks olnud asjaolude äralangemisest.“.

§ 12. Meresõiduohutuse seaduse muutmine

Meresõiduohutuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 39³ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Väikelaeva ja jeti juhtimise õigus peatatakse ning nende õiguste andmisest ja väikelaevajuhi või jetijuhi tunnistuse väljastamisest keeldutakse isikule, kelle suhtes on Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi teinud kaitseväeteenistuse seaduse § 33¹ lõike 5 või § 71¹ lõike 5 alusel otsuse nimetatud õiguse peatamise või selle andmisest keeldumise kohta.“

2) paragrahvi 39³ lõiked 2 ja 3 tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 39³ lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Transpordiamet taastab käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud väikelaeva ja jeti juhtimise õiguse ning lõpetab nende õiguste andmisest ning väikelaevajuhi ja jetijuhi tunnistuse väljastamisest keeldumise viivitamata, kui Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi on teavitanud Transpordiametit õiguse peatamise aluseks olnud asjaolude äralangemisest.“.

§ 13. Notari distsiplinaarvastutuse seaduse muutmine

Notari distsiplinaarvastutuse seaduse § 6³ lõike 4 neljas ja viies lause tunnistatakse kehtetuks.

§ 14. Patendivoliniku seaduse muutmine

Patendivoliniku seaduse § 20²³ lõike 4 neljas ja viies lause tunnistatakse kehtetuks.

§ 15. Raamatupidamise seaduse muutmine

Raamatupidamise seaduse § 2 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Riigiraamatupidamiskohustuslaseks on iga ministeerium ja Riigikantselei oma valitsemis- ja haldusala ulatuses ning põhiseaduslikud institutsioonid: Riigikogu, Vabariigi President, Riigikontroll, õiguskantsler ja Riigikohus ning esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse esindajana Kohtuhaldusteenistus kohtute grupi ulatuses.“

§ 16. Relvaseaduse muutmine

Relvaseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 36 lõige 1³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(1³) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 14¹ kohaldatakse, kui Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi on kaitseväeteenistuse seaduse § 33¹ lõike 5 või § 71¹ lõike 5 alusel otsustanud keelduda isikule soetamisloa ja relvaloa andmisest.“;

2) paragrahvi 36 lõikest lõikes 2² jäetakse välja tekstiosa „ning halduskohtu määrusest ei tulene teisiti“;

3) paragrahvi 43 lõike 1 punkt 8 ning lõige 1⁶ ja 2² tunnistatakse kehtetuks;

4) paragrahvi 44 täiendatakse lõigetega 7¹-7³ järgmises sõnastuses:

„(7¹) Juhul kui soetamisloa või relvaloa kehtivuse peatab Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi kaitseväeteenistuse seaduse § 33¹ lõike 5 või § 71¹ lõike 5 alusel ja Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi on sellest Politsei- ja Piirivalveametit teavitanud, on Politsei- ja Piirivalveamet kohustatud tegema sellekohase kande teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse.

(7²) Juhul kui Kaitseressursside Ameti või Kaitseväe kaitseväeteenistuse seaduse § 33¹ lõike 5 või § 71¹ lõike 5 alusel soetamisloa või relvaloa kehtivuse peatamise alus on ära langenud ja Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi on sellest Politsei- ja Piirivalveametit teavitanud, on Politsei- ja Piirivalveamet kohustatud taastama soetamisloa või relvaloa kehtivuse ning tegema sellekohase kande teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse.

(7³) Juhul kui Kaitseressursside Ameti või Kaitseväe kaitseväeteenistuse seaduse § 33¹ lõike 5 või § 71¹ lõike 5 alusel soetamisloa või relvaloa kehtivuse peatamise otsuse peale esitati kaebus kohtule või vaie Kaitseressursside Ametile või Kaitseväele ning kohus on loa kehtivuse peatamise otsuse tühistanud või Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi on loa kehtivuse peatamise otsuse kehtetuks tunnistanud või peatamise alus on ära langenud ning Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi on sellest Politsei- ja Piirivalveametit teavitanud, on Politsei- ja Piirivalveamet kohustatud taastama soetamisloa või relvaloa kehtivuse ning tegema sellekohase kande teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse.“.

§ 17. Riigieelarve seaduse muutmine

Riigieelarve seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 2 lõike 2 punktid 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) valitsusasutus ja valitsusasutuse hallatav riigiasutus (edaspidi *riigiasutused*);

2) Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontroll, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohus ning ühe institutsioonina käesoleva seaduse tähenduses Harju Maakohus, Pärnu Maakohus, Tartu Maakohus, Viru Maakohus, Tallinna Halduskohus, Tartu Halduskohus, Tallinna Ringkonnakohus, Tartu Ringkonnakohus ja Kohtuhaldusteenistus (edaspidi kohtute grupp) (edaspidi põhiseaduslikud institutsioonid) ja nende haldusala asutused;

2) paragrahvi 26 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Riigieelarves liigendatakse vahendid eelarveklassifikaatori alusel administratiivselt Riigikogu Kantslei, Vabariigi Presidendi Kantslei, Riigikontrolli, Õiguskantsleri Kantslei, Riigikohtu, kohtute grupi ning ministeeriumide valitsemisalade vahel.“;

3) paragrahvi 26 lõige 5¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5¹) Riigieelarves liigendatakse ministeeriumi valitsemisala ja põhiseadusliku institutsiooni kulud administratiivselt riigiasutuste kaupa. Ministeeriumi valitsemisala võib liigendada üheliigiliste asutuste kulud gruppide kaupa vastavalt eelarveklassifikaatorile. Ministeeriumi valitsemisala programmi tegevuse ja põhiseadusliku institutsiooni kulud liigendatakse majandusliku sisu põhjal tööjõu- ja majandamiskuludeks, sotsiaaltoetusteks, muudeks toetusteks ning muudeks kuludeks, eristades riigivõla intressikulu, edasiantava maksu kulud ja alates ühest miljonist eurost seadusest tulenevad arvestuslikud kulud.“;

4) paragrahvi 31 lõige 3 sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Põhiseaduslikud institutsioonid ja nende haldusala asutused või asutuste grupi puhul seaduses sätestatud organ liigendavad riigieelarves märgitud vahendid administratiivselt, majandusliku sisu järgi või tegevuspõhiselt oma eelarves kooskõlas eelarveklassifikaatoriga.“;

5) paragrahvi 35 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

6) paragrahvi 37 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

7) paragrahvi 56 lõige 2³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2³) Põhiseaduslikul institutsioonil on õigus muuta riigieelarvega kindlaks määratud piirmääraga vahendite käesoleva seaduse § 26 lõike 5¹ kohaselt esitatud administratiivset ja majandusliku sisu liigendust selle kogumahtu muutmata.“.

§ 18. Riigilõivuseaduse muutmise

Riigilõivuseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 22 lõiget 2 täiendatakse punktiga 9 järgmises sõnastuses:

„9) rahvusvahelise kaitse taotleja rahvusvahelise kaitse menetluses tehtud otsuse peale kaebuse esitamisel.“;

2) paragrahvi 25 lõike 1 punkti 4 täiendatakse pärast sõna „kohta“ sõnadega „, samuti sundvõõrandamise käigus kinnistu jagamise kohta“;

3) paragrahvi 59 lõikes 2 asendatakse arv „100“ arvuga „310“;

4) paragrahvi 59 lõikes 4 asendatakse arv „420“ arvuga „630“;

5) paragrahvi 59 lõikes 17 asendatakse arv „70“ arvuga „150“;

6) paragrahvi 60 lõikes 1 asendatakse arv „20“ arvuga „75“;

7) paragrahvi 60 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Halduskohtule kahju hüvitamiseks või alusetu rikastumise teel saadu tagastamiseks kaebuse esitamisel tasutakse riigilõivu lähtuvalt summast, mille väljamõistmist taotletakse, või vara väärtusest, mille tagastamiseks kohustamist taotletakse, käesoleva seaduse lisa 1 järgi.“;

8) paragrahvi 60 lõikes 4 asendatakse arv „20“ arvuga „75“ ning arv „1050“ arvuga „2500“;

9) paragrahvi 60 lõikes 6 asendatakse arv „20“ arvuga „75“;

10) paragrahvi 60 lõikes 8 asendatakse arv „50“ arvuga „100“;

11) seaduse lisa 1 kehtestatakse uues sõnastuses (lisatud).

§ 19. Riigivaraseaduse muutmine

Riigivara seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3 lõike 1 punkt 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„10) põhiseaduslikud institutsioonid – Riigikogu, Vabariigi President, Riigikontroll, õiguskantsler, Riigikohus ning esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse esindajana Kohtuhaldusteenistus;“;

2) paragrahvi 4 lõiget 2 täiendatakse punktiga 8 järgmises sõnastuses:

„8) Kohtuhaldusteenistus.“.

§ 20. Riigivastutuse seaduse muutmine

Riigivastutuse seaduse § 17 lõike 1 teises lauses asendatakse tekstiosa „Justiits- ja Digiministeeriumile“ tekstiosaga „kohtute nõukogule“.

§ 21. Riigi õigusabi seaduse muutmine

Riigi õigusabi seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 15 lõiget 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Riigi õigusabi andmise määruks määratakse kindlaks käesoleva seaduse § 8 kohane riigi õigusabi andmise viis ja §-s 16 sätestatud riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustus. Määrus saadetakse Eesti Advokatuurile (edaspidi *advokatuur*) riigi õigusabi infosüsteemi e-toimiku menetlemise infosüsteemi (edaspidi *e-toimiku süsteem*) kaudu. Määrus loetakse kättetoimetatuks, kui advokatuur kinnitab riigi õigusabi infosüsteemis selle vastuvõtmist. Määruse võib advokatuurile muul viisil saata üksnes mõjuval põhjusel. Mõjuvad põhjused on sätestatud käesoleva seaduse § 15 lõike 5¹ alusel kehtestatud määruks.“;

2) paragrahvi 15 lõikes 5¹ asendatakse tekstiosa „e-toimiku menetlemise infosüsteemi (edaspidi *e-toimiku süsteem*)“ tekstiosaga „e-toimiku süsteemi“;

3) paragrahvi 23 lõikest 1¹ jäetakse välja tekstiosa „kes ei ole rahvakohtunik“;

4) paragrahvi 32 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks.

§ 22. Riikliku pensionikindlustuse seaduse muutmine

Riikliku pensionikindlustuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 28¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Pensioniõiguslikku staaži tõendatakse rahvastikuregistri andmete ja pensioniõiguslikku staaži tõendavate dokumentide alusel.“;

2) paragrahvi 28¹ lõiget 2 täiendatakse pärast sõna „andmeid“ sõnadega „ei ole“.;

3) paragrahvi 31 täiendatakse lõikega 6¹ järgmises sõnastuses:

„(6¹) Kui dokumentidest ei selgu pensioni määramiseks vajalikud pensionikindlustatu tööülesanded, töötingimused või töö iseloom, tuvastab Sotsiaalkindlusamet pensioni määramise aluseks oleva avalik-õiguslikus suhtes tähtsust omava faktilise asjaolu tunnistajate ütluste alusel. Tunnistajate ütluste arvestamiseks peab pensionikindlustatu Sotsiaalkindlustusametile teatavaks tegema talle teada olevad menetluses tähtsust omavad tunnistajad.“.

§ 23. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 17 täiendatakse lõigetega 3 ja 4 järgmises sõnastuses:

(3) Käesoleva seadustiku §-des 405-406¹ nimetatud asja lahendab ringkonnakohtunik ainuisikuliselt.

(4) Ringkonnakohtu esimehel on korrakohase õigusemõistmise tagamiseks õigus anda käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud asja arutamine kohtu tööjaotusplaanis ettenähtud kolmeliikmelisele kohtukoosseisule.

2) paragrahvi 49 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Protokolli koostab kohtunik, kohtuistungi sekretär, muu kohtu kodukorra järgi selleks pädev kohtuametnik või genereeritakse protokoll automaatselt koos kohtustungi või menetlustoimingu salvestamisega. Kui protokoll ei koosta kohtunik, kantakse käesoleva seadustiku § 50 lg 1 punktides 6-9 ja lõikes 2 nimetatud andmed protokollile või täpsustatakse automaatselt genereeritud protokollile sisu vastavalt kohtuniku juhistele.“;

3) paragrahvi 53 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kui menetlusosaline esitab käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud juhul protokollile sisulise parandamise taotluse, lahendab kohus selle eelkõige salvestise alusel. Kohus küsib parandamise taotluse kohta teiste menetlusosaliste seisukoha üksnes juhul, kui protokollitud istungit või menetlustoimingut ei ole salvestatud.“;

4) paragrahvi 53 lõike 4 viimane lause tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvi 59 lõige 5² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5²) Riigisaladust ja salastatud välisteavet töödeldakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ning selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud korras. Menetlusosalise või tema esindaja taotlusel esitatakse talle riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korra kohaselt tutvumiseks asjas tõendina kasutatav riigisaladust või salastatud välisteavet sisaldav teabekandja. Sellise teabekandja tutvustamise kohta tehakse märke kohtuasja andmete juurde kohtute infosüsteemi. Riigisaladust ja salastatud välisteavet hoitakse asja menetlevas kohtus, kui kohus ei määra teisiti.“;

6) paragrahvi 104 lõiget 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohus võib kohtualluvuse järgi asja läbi vaadata ka juhul, kui selle kohtu alluvus on ette nähtud poolte kokkuleppega.“;

7) paragrahvi 106 lõige 1 p 1 tunnistatakse kehtetuks;

8) paragrahvi 150 lõike 1 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) kui maksekäsu kiirmenetluse avaldus, mille esemeks on tarbijakrediidilepingust tulenev nõue, jäetakse rahuldamata käesoleva seadustiku § 483 lõike 2 punktis 4 sätestatud juhul või kui muu maksekäsu kiirmenetluse avaldus jäetakse rahuldamata käesoleva seadustiku § 483 lõike 2 punktides 1, 2 ja 4 sätestatud juhul;“;

9) paragrahvi 150 lõike 4 esimesest lausest jäetakse välja sõna „üksnes“;

10) paragrahvi 150 lõiget 4 täiendatakse neljanda lausega järgmises sõnastuses:

„Kohus võib riigilõivu tagastada riigilõivu tasunud menetlusosalisele ka omal algatusel.“;

11) paragrahvi 175 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

12) paragrahvi 176 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui asja vaadatakse läbi kohtuistungil, esitab menetlusosaline kolme tööpäeva jooksul arvates kohtuistungist, kus lõpetati asja arutamine, menetluskulude nimekirja menetluskulude rahalise suuruse kindlaksmääramiseks, milles on näidatud kulude täpne koosseis.“;

13) paragrahvi 176 lõige 2 täiendatakse järgmise lausega:

„Kohus võib jätta menetluskulude nimekirjad kogumata, kui see on kohtu hinnangul mõistlik asja kiirema lahendamise huvides.“;

14) paragrahvi 176 lõige 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(8) Menetlusosalised esitavad seisukoha vastaspoole menetluskulude kohta kolme tööpäeva jooksul arvates menetluskulude nimekirja ja kohtu nõudel esitatud täpsustuste või menetluskulusid tõendavate dokumentide kättetoimetamisest arvates, kui kohus ei ole määranud teistsugust tähtaega.“;

15) paragrahvi 177 lõiget 2 täiendatakse järgmiste lausetega:

„Eeltoodu kehtib ka juhul, kui kohus on teinud asjas lõpplahendi, andmata menetlusosalistele võimalust menetluskulude nimekirja esitada. Sellisel juhul määrab kohus menetlusosalistele menetluskulude nimekirja esitamise tähtaja pärast lõpplahendi jõustumist.“;

16) paragrahvi 177 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kohus märgib menetlusosalise taotluse alusel menetluskulude kindlaksmääramise kohtulahendis, et hüvitamisele kuuluvatelt menetluskuludelt tuleb tasuda võlaõigusseaduse § 113 lõike 1 teises lauses ettenähtud ulatuses viivist alates kohtuotsuse või menetlust lõpetava määruse jõustumisest kuni kohustuse täitmiseni.“;

17) paragrahvi 178 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Menetluskulude kindlaksmääramise peale võib edasi kaevata menetluskulude hüvitamiseks õigustatud või menetluskulusid kandma kohustatud menetlusosaline, kui vaidlustatav menetluskulude summa ületab 500 eurot.“;

18) paragrahvi 187 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

19) paragrahvi 191 lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Maakohtu või ringkonnakohtu menetlusabi andmise või sellest keeldumise määruse peale ja kummagi määruse muutmise või tühistamise määruse peale võib menetlusabi taotleja või saaja esitada määruskaebuse.“;

20) paragrahvi 231 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Tõendada ei ole vaja asjaolu, mida kohus loeb üldtuntuks. Üldtuntuks võib kohus lugeda faktilist asjaolu, mille osas pole mõistlikul inimesel kahtlusi ja mille kohta saab usaldusväärset teavet menetlusvälistest avalikult kättesaadavatest allikatest.“;

21) paragrahvi 340¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui menetlusosalise esitatud avaldus, taotlus, vastuväide või kaebus ei vasta vorminõuetele, on sisult ebaselge või on esitatud muude puudustega, mida saab kõrvaldada, muu hulgas kui tasumata on riigilõiv, määrab kohus tähtaja puuduse kõrvaldamiseks ja jätab menetluskulude seniks käiguta.“;

22) paragrahvi 367 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Viivisenõude võib koos põhinõudega esitada hagi selliselt, et taotletakse viivise, mis ei ole hagi esitamise ajaks veel sissenõutavaks muutunud, väljamõistmist kohtult mitte kindla summana, vaid täielikult või osaliselt protsendina põhinõudest kuni põhinõude täitmiseni. Eelkõige võib viivist nõuda selliselt, et kohus mõistaks selle välja protsendina põhinõudest, näidates ära viivise määra, viivise arvestamise perioodi alguse ja vajadusel muud viivise arvestamiseks vajalikud andmed, ilma vajaduseta viivise kogusummat otsuse kuupäeva seisuga välja arvutada.“;

23) paragrahvi 384 lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohus lahendab hagi tagamise avalduse põhjendatud määrusega hiljemalt kolmandal tööpäeval avalduse esitamise päevast arvates.“;

24) paragrahvi 403 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kui pool ei ole kohtule teatanud, kas ta on nõus kirjaliku menetlusega või soovib asja läbivaatamist kohtuistungil, eeldatakse, et ta on nõus ka kirjaliku menetlusega.“;

25) paragrahv 404 tunnistatakse kehtetuks;

26) paragrahvi 405 lõikes 1 asendatakse arv „3500“ arvuga „5000“ ja arv „7000“ arvuga „10 000“;

27) paragrahvi 405 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„ 1) protokollida menetlustoiminguid üksnes ulatuses, milles kohus peab seda vajalikuks, välistada protokollile vastuväidete esitamise õiguse, või asendada protokoll toimikule lisatava heli- või videosalvestisega koos automaatselt genereeritud sisukokkuvõttega või ilma selleta“;

28) paragrahvi 405 lõiget 2 täiendatakse järgmise lausega:

„Menetlusosalise põhiõigused ja -vabadused on üldjuhul järgitud, kui kostjale on hagiavaldus kätte toimetatud, menetlusosaline on saanud tutvuda vastaspoole poolt esitatuga, neile on võimaldatud osalemist istungil või kirjalikku või suulist ärakuulamist ja nad on saanud esitada tõendeid.“;

29) seadustiku 43. peatükki täiendatakse §-ga 406¹ järgmises sõnastuses:

„§ 406¹. Tarbijakrediidilepingust tulenevate nõuete elektrooniline menetlus

(1) Tarbijakrediidilepingust tulenev võlausaldaja nõue esitatakse kohtule elektrooniliselt selliselt, et kohtul oleks seda võimalik töödelda, ja varustatuna avaldaja digitaalallkirjaga või muul sellesarnasel turvalisel viisil, mis võimaldab tuvastada avalduse saatja ja saatmise aja.

(2) Avaldusele lisatakse tõendid, mis kinnitavad hagi aluseks olevaid asjaolusid, viidates konkreetselt, millist asjaolu millise tõendiga tõendada soovitakse.

(3) Valdkonna eest vastutav minister võib määrusega kehtestada avaldusele ja selle esitamisele täiendavaid vorminõudeid ning tehnilisi nõudeid.“;

30) paragrahvi 415 lõike 2 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kui tagaseljaotsus toimetatakse kätte avalikult, võib kaja esitada 30 päeva jooksul alates päevast, kui kostja sai tagaseljaotsusest teada.“;

31) paragrahvi 481 täiendatakse lõigetega 2⁴ ja 2⁵ järgmises sõnastuses:

„(2⁴) Tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude menetlemisel maksekäsu kiirmenetluses võib võlausaldaja nõuda üksnes tarbijale antud krediidi põhisumma tagastamist koos intressiga võlaõigusseaduse § 94 lõikes 1 sätestatud suuruses või viivisega sama seaduse § 113 lõike 1 teises lauses sätestatud suuruses, kui need ei ole suuremad varem kokkulepitud intressi- või viivisemäärast.

(2⁵) Tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude menetlemisel maksekäsu kiirmenetluses arvestatakse kõik selles võlasuhtes tarbija tehtud maksed esimeses järjekorras põhivõla, teises

järjekorras intressi ja kolmandas järjekorras viivise katteks käesoleva paragrahvi lõikes 2⁴ sätestatud ulatuses.“;

32) paragrahvi 482 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui maksekäsu kiirmenetluse avaldus on esitatud tarbijakrediidilepingust tulenevas nõudes, märgitakse see avalduses. Tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude puhul esitatakse üksikasjalik ülevaade krediidi kasutusse võtmisest ja lepingujärgsetest maksetest ning võrdlev arvutus kõigi tarbija maksete kohta põhivõla, intressi ja viivise katteks. Avaldusele lisatakse nõude aluseks olev leping, sealhulgas maksegraafik. Avalduses märgitakse krediidi kulukuse määr.“

(1²) Kohus võib teha avaldajale ettepaneku esitada täiendavaid tõendeid.“;

33) paragrahvi 483 lõiget 1 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Kui avalduses nõutakse tarbijakrediidilepingust tulenevat nõuet, lahendab kohus maksekäsu kiirmenetluse avalduse selle saamisest alates kahekümne tööpäeva jooksul.“;

34) paragrahvi 484¹ täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud ei kohaldata tarbijakrediidilepingust tulenevatele nõuetele. Kui sellise nõude puhul on maksekäsu tegemise eeldused täidetud vaid osa nõuete või nõude osa suhtes, jätab kohus maksekäsu kiirmenetluse avalduse tervikuna rahuldamata.“;

35) paragrahvi 497² lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „juriidilisest isikust pädeva üksuse“ tekstiosaga „või käesoleva seadustiku § 497⁴ lõike 2 alusel menetlusse lubatud juriidilisest isikust pädeva üksuse“;

36) paragrahvi 510 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kui menetlust ei algatatud valdkonna eest vastutava ministri volitatud Siseministeeriumi valitsemisala asutuse avalduse alusel, teatab kohus valdkonna eest vastutava ministri volitatud Siseministeeriumi valitsemisala asutusele menetluse algatamisest ning küsib riigile teadaolevaid andmeid teadmata kadunud isiku kohta ja seisukohta isiku surnuks tunnistamise võimalikkuse kohta. Kohus võib koguda teadmata kadunud isiku kohta andmeid ka omal algatusel, sõltumata sellest, kes esitas surnuks tunnistamise avalduse.“;

37) paragrahvi 511 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohus toimetab avalduse rahuldamata jätmise määruse avaldajale kätte. Kohus saadab isiku surnuks tunnistamise määruse avaldajale ning selle jõustumisest alates kümne päeva jooksul perekonnaseisuasutusele isiku surmaandmete kandmiseks rahvastikuregistrisse. Kohus saadab avalduse rahuldamata jätmise määruse ja isiku surnuks tunnistamise määruse valdkonna eest vastutava ministri volitatud Siseministeeriumi valitsemisala asutusele“;

38) paragrahvi 637 lõiget 1 täiendada uue punktiga 7 järgmises sõnastuses:

„ 7) apellatsioonkaebuse väited on ilmselgelt edulootuseta.“;

39) paragrahvi 666 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(2) Hagi menetlusse võtmata jätmise, hagi läbi vaatamata jätmise või menetluse lõpetamise määruse või kaja alusel menetluse taastamata jätmise määruse peale esitatud määruskaebuse vaatab läbi ja lahendab ringkonnakohtu kolmeliikmeline koosseis, välja arvatud käesoleva seadustiku §-des 405-406¹ nimetatud asjades.”;

40) paragrahvi 666 lõiget 3 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Käesoleva seadustiku § 475 lõike 1 punktides 2–4, 9, 10¹, 11, 12¹, 15², 15³ ja 16 nimetatud hagita menetluses tehtud menetlust lõpetava määruse peale esitatud määruskaebuse vaatab ringkonnakohtus läbi ja lahendab üks ringkonnakohtu kohtunik.“.

§ 24. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seadust täiendatakse §-dega 9³ - 9⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 9³. Kohtukoosseisu nõuete muutumine

Kui nõuded kohtukoosseisule muutuvad avalduse või kaebuse läbivaatamise ajal, kohaldatakse avalduse või kaebuse esitamise ajal kehtinud nõudeid, kui seadus ei sätesta teisiti.

§ 9⁴. Kaja esitamine tagaseljaotsuse peale

Enne 2027. aasta 1. jaanuari tehtud tagaseljaotsuse peale, mis toimetati kätte avalikult, võib esitada kaja 2026. aasta 31. detsembrini kehtinud tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 415 lõike 2 teises lauses sätestatu kohaselt.”.

§ 25. Vabariigi Valitsuse seaduse muutmine

Vabariigi Valitsuse seaduse § 59 lõikes 1 asendatakse tekstiosa „esimese ja teise astme kohtute“ tekstiosaga „kommunismi- ja muude inimsusevastaste kuritegude mälupoliitika kavandamine ja elluviimise koordineerimine, esimese ja teise astme kohtute õigusemõistmise toimimise tagamine õigusloome ja muude kohtu korralduseks vajalike ülesannete kaudu.“.

§ 26. Vangistusseaduse muutmine

Vangistusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seadust täiendatakse §-ga 53¹ järgmises sõnastuses:

„§ 53¹. Tervishoiuteenusega seotud vaidluste lahendamine

Kinnipeetavale tervishoiuteenuse korraldamise ja osutamisega seotud vaidlus lahendatakse maakohtus.“;

2) paragrahvi 86 lõiget 11 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Arestialusele tervishoiuteenuse korraldamise ja osutamisega seotud vaidluse lahendamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-st 53¹.“;

3) paragrahvi 93 lõiget 6 täiendatakse neljanda lausega järgmises sõnastuses:

„Vahistatule tervishoiuteenuse korraldamise ja osutamisega seotud vaidluse lahendamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-st 53¹.“;

4) seadust täiendatakse §-ga 172¹⁰ järgmises sõnastuses:

„§ 172¹⁰. Käesoleva seaduse § 53¹ rakendamine

Enne 2027. aasta 1. jaanuari halduskohtule esitatud kaebused, mis on seotud kinnipeetavale, arestialusele või vahistatule tervishoiuteenuse osutamisega ja korraldamisega, menetletakse lõpuni halduskohtus.“.

§ 27. Võlaõigusseaduse muutmine

Võlaõigusseaduse § 415 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 ettenähtud korda ei kohaldata tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 481 lõikes 2⁵ sätestatud juhul.“.

§ 28. Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse muutmine

Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse § 36⁵ lõiked 2 ja 3 tunnistatakse kehtetuks.

§ 29. Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muutmine

Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 15³ lõiked 2 ja 3 tunnistatakse kehtetuks;

2) paragrahvi 26⁹ täiendatakse lõikega 8 järgmises sõnastuses:

„(8) Väljasaadetavale tervishoiuteenuse osutamisega seotud vaidlus lahendatakse maakohtus.“.

§ 30. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril, välja arvatud:

1) paragrahvi 1 punktid 62, 71, 98 ja 126, mis jõustuvad 2026. aasta 1. mail;

2) paragrahvi 1 punktid 64, 70, 73 ning § 3, mis jõustuvad 2026. aasta 1. juulil.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn,2026

Algatab Vabariigi Valitsus2026

(allkirjastatud digitaalselt)